

jezéseképen már hozzászoktunk a büntető rendelkezésekhez, mert hiszen a közérdek megsértéséről van szó. De vajjon a szabadságra nem engedett munkás boldogabb lesz-e, ha a munkaadóját 50 P-re büntetjük? Magánjogi viszonyokról lévén szó, nem örülne-e jobban az a munkás annak, ha elmaradt szabadsága fejében kártérítés fejében ő kapná meg az 50 pengőt? Valahogy egész furcsán bonyolódtak össze itt a fogalmak.

Első pillantásra okosnak és szociálisnak látszik a tervezet elgondolása, de hogy igazán ez lesz-e, azt tulajdonképp csak a kivitelből állapíthatjuk meg.

Milyen megelégedettek lehetnek a mezőgazdasági stb. munkások, a közszolgálati alkalmazottak és a közforgalmi közlekedési vállalatok alkalmazottai „beleértve a korlátolt közforgalomra berendezett saját használatu vasutakat is”, — az ő jogviszonyaikat nem kell rendezni. (—rs—)

Szemlélődés.

Magyarország „vir doctus“-pénzügyminisztere a költségvetési és megajánlási viták során tartott felszólalásaiban mesteri szakszerűséggel nyilatkozott szinte minden, a közvéleményt érdeklő pénzügyi kérdésben. E nyilatkozatok sorában az anyagi adójog és adóeljárás reformja tekintetében tett kijelentések nemcsak a közvetlenül érintett gazdasági körök érdeklődésére számíthatnak, de fel kellett azokra figyelnie a jogászvilág gazdasági és pénzügyi jogi szárnyának is.

A felszólalások és az azokban felölelt tárgyak gazdagsága mellett szembeötlő egy oly kérdés taglalásának hiánya, mely pedig nézetünk szerint több szempontból is felette időszerű: az általános adó- és illetékamnesztia kérdéseé.

1. *A rockefelleri gazdasági — vagy még találójában: gazdasági — politika alapvető elve — mint élete munkájának bírálói egybehangzóan megállapítják, — a ma népszerű kínálatcsökkentési irányzattal szemben: a szükségletek fokozása, a kereslet-növelés. Daladier francia miniszter a népfrent-kormány működésének évfordulója alkalmából Saint-Gaudensban tartott összefoglaló beszédében azt nyilvánította ki, hogy Franciaország felvirágzásának kulcsa: „a termelésnek és nyereségnek fokozása“. A magyar pénzügyintézetek tatai országos gyűlése dr. Görög javaslatára határozatilag kimondotta, hogy a tőkeképződés ütemének gyorsítása, a tőkegyűjtés jelentőségét elismerő közszellem kiépítése elsőrendűen kívánatos. A pénzügyminiszter is a képviselőházban 1937. június 2-án tartott nagy beszédében hitvallásszerűen úgy szólott, hogy „a tőkét nem akarjuk megfosztani attól a lehetőségétől, hogy dolgozzék, — a tőkét igenis szaporítani akarjuk“. „Szeretném (a társulati adó) kérdését... praktikus*

reformmal a diszkusszióknak a homlokteréből végleg kiküszöbölni anélkül... hogy ezáltal a tőkének, a vállalkozói szellemnek és a tőkegyűjtésnek akadályt állítsak.“

Tőke! — tudjuk, hogy e varázsszó, nemcsak a tőkét alkotó anyagi elemek, különféle értékek foglalatát jelenti, hanem főképen azt a funkciót, amelyet az értékek és jószágok a termelés és forgalom menetében kifejtenek. Tőkék szaporítása, tőkegyűjtés: jelenti nemcsak új javaknak az előállítását, hanem jelenti a meglevő, de valamely okból tőkefunkciót be nem töltő jószágok sorozatának a termelés munkájába, a gazdasági élet körforgásába való bekapcsolását, az alkotó tőke minőségével való felruházását.

Azon okok között, amelyeknek közrehatása folytán értékek és javak a tőke alkotó szerepén kívül maradtak, a gazdasági élet arénáján kívül meddőn rejtőznek, nem utolsó helyet foglal el a legutóbbi két évtized pénzügyi jogalkotása. Talán nincs a jogtörténelemben oly időszak és oly terület, mely oly bőséggel termelte volna az új szabályokat, ezeknek módosítását, véggyítését, összekapcsolását és törlését, mint épen a magyar adó- és illetékjog a háború óta. Nemcsak ma visszapillantva lehetetlen e szabálytömeg világos és átfogó áttekintése, hanem már a keletkezése során sem volt lehetséges a valóságos szellemi feldolgozás lépéstartása.

Igy állott elő az a szükségszerű jelenség, hogy az előírások nemtudásából, helyesebben nemismerhetéséből szabálysértési helyzetek származtak, helyzetek, amelyeknek önkéntes feloldása a mind fokozódó anyagi következmények és mind súlyosodó pónalizálás mellett szinte lehetetlenné vált.

E ponton kell megemlítenünk, hogy nézetünk szerint a szándékosság az így előállott adó- és illetékkevesbleteknél gyakorlatilag szinte teljesen figyelmen kívül maradhat. Nem állítjuk, hogy pénzügyi jogi bünözés nincs, de azt hisszük, bizvást állíthatjuk, hogy statisztikai összesítés esetén a rövidítési szándék elenyésző tört. rovat a szabálysértésekkbe való szinte kényszerű belesodródás mellett. Örömmel jegyezzük meg itt, hogy a pénzügyminiszter úr hivatkozott beszédében ugyanily véleményének adott kifejezést, — általában kétségbevonván a vállalatoknál az illegális adózási tüneteket.

Okszerűleg következik e levezetésből, hogy egyetlen módja van a szabálysértési idült helyzetek orvoslásának és annak, hogy a parlagon maradt értékek a tőkészaportítás fejlődési menetébe nyíltan bekapcsoltsassanak: a pénzügyi általános bünbocsánat.

De ezen okszerű levezetésen felül még két külön mérlegelési folyamat támasztja alá a pénzügyi amnesztia időszerűségét.

Az egyik az állami pénzügyek kedvező alakulásának tényéből indul ki. Az idei költségvetési év első tíz hónapjának szem-

beállítása az előző költségvetési év első tíz hónapjával szembe-
tűnő javulást mutat a kincstári gazdálkodás egész vonalán. Az
egyenes adók 191.4 milliőről 206.3 millióra, a forgalmi adók
99.4 milliőről 113.4 millióra, az illetékek 83.9 milliőről 89.7 mil-
lióra, a fogyasztási adók 78.4 milliőről 86.1 millióra emelkedtek.
*Amellett, hogy ily helyzetben nincsen meg immár az erkölcsi
jogosultsága annak, hogy a válságos idők túlnyomólag vétlen
pénzügyi tévelygései bűncselekménnyé minősíttessenek, megvan
egyben a gyakorlati lehetőség arra, hogy a kincstári kormány-
zat nagyvonalú bocsánati intézkedésre szánja rá magát, sosem
tévesztve szem elől, hogy végső soron ezzel ex nunc saját adó-
alapjainak izmosságát és belterjességét növeli.*

*Az amnesztiát alátámasztó másik mérlegetési folyamat az
állami kölcsönpolitika területén mozog.*

Végtére a külfölddel szemben való adósságrendezés kérdés-
csoportja egyfelől, a nagyvonalú-beruházások megvalósításának
feladata másfelől egyértelműen a belső kölcsön felvételének és
e felvétel megszerzésének szükségszerűségéhez vezet. *A belső
kölcsön döntő sikere pedig éppen a tőkeszerű tevékenységen ed-
dig kívülmaradt értékeknek és jószágoknak a kölcsönjegyzésbe
való szervezett bekapcsolásán épül, ami egyidejű vagy még in-
kább előzetes amnesztiális rendelkezéseket feltételez.*

A pénzügyi bünbocsánat útja nem új, járatlan csapás: nyu-
gati szomszédaink (így: Ausztria, Svájc) az utolsó évtizedek
folyamán sokszor éltek e stílusos és hasznos törvényhozási-ész-
közzel.

—l—r.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

A gondnokság alá nem helyezett. *elmebeteg jogügyleteinél*
az ilyen személy cselekvőképességének kérdését az ügyletkötés-
kor fennforgó összes körülményekre tekintettel esetenként kell
elbírálni. Nem az a döntő, hogy az elmeállapot elvont orvosi
szempontból kifogásolható-e, hanem az, hogy az elmebaj mily
mértékben hatott a cselekvő személy értelmére és akaratára, ne-
vezetesen kizárta-e vagy sem az értelmes akaratelhatározáshoz
való képességet (P. IV. 884/1937.). A bírói gyakorlat — tud-
tommal — ezt a jogelvet eddig csak elmeenyegességgel kapcsolo-
latban mondotta ki, elmebetegség tekintetében csak a házasság-
kötés semmisségére vonatkozó perekben. (Előző gyakorlat: idei
évfolyamunk 99. és 219. oldalán.) A most ismertetett döntéssel
a kör bezárul és általános elvként tekinthető, hogy a gondnok-